

SecMeter Audit

Käyttöohje

Tämä ohje kuvaa SecMeter Audit -lomakkeen rakenteen, käytön ja automaattisen pisteytyslogiikan. Ohje on tarkoitettu sekä auditoinnin valmistelijalle (kysymysten määrittelijälle) että auditoinnin suorittajalle.

SecMeter Audit on täytettävä PDF-lomake, joka toimii täysin itsenäisesti ilman erillistä järjestelmää tai internet-yhteyttä. Lomake sisältää automaattisen pisteytyksen, ehdollisen hylkäyslogiikan ja sivunavigoinnin.

1. Johdanto

SecMeter Audit on yleiskäyttöinen, auditointikohteesta riippumaton auditointityökalu. Sen sijaan että lomake olisi sidottu tiettyyn toimialaan tai tarkastuslistaan, auditoinnin kohde nimetään ja kuvataan lomakkeella, ja itse auditointikysymykset määritellään lomakkeelle ennen auditoinnin suorittamista.

Lomake mahdollistaa enintään 50 kysymystä/vaatimusta, mutta kaikkia 50:tä ei tarvitse käyttää. Pisteytys ja tulos lasketaan aina vain niistä kysymyksistä, joihin on todella vastattu.

1.1 Lomakkeen rakenne

Lomake koostuu 53 sivusta:

- Sivun 1: Perustiedot – auditoinnin kohde ja perustiedot
- Sivut 2–51: Auditointikysymykset 1–50 – yksi kysymys per sivu
- Sivun 52: Yhteenveto ja hyväksyntä – auditointikertomus ja allekirjoitus
- Sivun 53: Pisteytys- ja hylkäyslogiikka – automaattisesti laskettu kokonaistulos

2. Järjestelmävaatimukset

Tärkeää: Lomakkeen automaattiset toiminnot pisteytys, kriittisyyslogiikka ja navigointipainikkeet perustuvat PDF-lomakkeen sisäiseen JavaScriptiin. Tämä toimii luotettavasti vain Adobe Acrobat Reader -sovelluksessa ja Chrome selainohjelmassa.

Seuraavat sovellukset EIVÄT aja lomakkeen JavaScriptia, jolloin pisteytys ja painikkeet eivät välttämättä toimi (kenttätekstit voi silti kirjoittaa ja tallentaa):

- Selaimen sisäinen PDF-katselin (Edge, Firefox)
- macOS Preview
- Useimmat puhelinten ja tablettien oletus-PDF-sovellukset

3. Navigointi

Jokaisen sivun yläreunassa on tummansininen navigointipalkki viidellä painikkeella:

- Etusivu – siirtyy Perustiedot-sivulle
- << Edellinen – siirtyy edelliselle sivulle (ei näy Perustiedot-sivulla)
- Seuraava >> – siirtyy seuraavalle sivulle
- Yhteenveto – siirtyy suoraan Yhteenveto ja hyväksyntä -sivulle
- Tulos – siirtyy suoraan Pisteytys- ja hylkäyslogiikka -sivulle

Jokainen navigointipainike päivittää myös laskennan ennen sivunvaihtoa, joten tulokset ovat aina ajan tasalla siirtyessäsi Tulos-sivulle.

4. Perustiedot-sivu (sivu 1)

Tällä sivulla määritellään auditoinnin kohde ja perustiedot ennen kysymyksiin siirtymistä.

4.1 Auditoinnin kohde

- Auditoinnin kohteen nimi, esimerkiksi prosessin, järjestelmän, toimipisteen tai toimittajan nimi
- Auditoinnin kohteen kuvaus. Vapaa kuvaus siitä, mitä auditoidaan

4.2 Auditoinnin tiedot

- Auditoija(t) – auditoinnin suorittajan/suorittajien nimi
- Päivämäärä ja kellonaika – voidaan kirjoittaa käsin tai täyttää automaattisesti "Aseta nykyhetki" -painikkeella

5. Auditointikysymykset (sivut 2–51)

Jokaisella kysymyssivulla on sama rakenne, jaettuna kahteen palstaan.

5.1 Ennen auditointia täytettävät kentät

Nämä kentät määrittelevät itse auditointikysymyksen, ja ne täytetään ennen auditoinnin suorittamista:

- Auditointikysymys – varsinainen kysymysteksti
- Vaatimus / hyväksymiskriteeri – mitä vastauksen tulee täyttää hyväksyttäväkseen
- Kriittinen vaatimus -valintaruutu – rastitetaan, jos kyseinen vaatimus on auditoinnin läpäisyn kannalta ehdoton (ks. luku 7)

Kysymyksiä ei tarvitse määritellä kaikille 50 sivulle. Käyttämättömät sivut voi jättää tyhjiksi. Tyhjät sivut eivät vaikuta pisteytykseen. Jos kysymyksiä on enemmän, jaa auditointi teemojen mukaisesti pienempiin osa-alueisiin.

5.2 Auditoinnin aikana täytettävät kentät

- Vastaus – valitaan yksi: Kyllä (2 p.), Osittain (1 p.), Ei (0 p.), Ei koske (ohitetaan)
- Pisteet (automaattinen) – lasketaan valitusta vastauksesta, lukittu kenttä
- Poikkeaman kuvaus / huomiot – vapaa kuvaus havainnosta
- Liite / viite – esim. valokuvan tai dokumentin nimi/viite

Jos vastaus on "Ei" ja kysymys on merkitty kriittiseksi, lomake näyttää huomautuksen ja merkitsee koko auditoinnin myöhemmin hylätyksi Tulos-sivulla.

6. Pisteytyslogiikka

Jokainen vastattu kysymys tuottaa pisteitä seuraavasti:

Vastaus	Pisteet	Vaikutus maksimiin
Kyllä	2	+2
Osittain	1	+2
Ei	0	+2
Ei koske	Ei vaikuta	Ei vaikuta (ohitetaan)
Ei vastattu	Ei vaikuta	Ei vaikuta

Tulosprosentti lasketaan kaavalla:

$$\text{Tulosprosentti} = (\text{Toteutuneet pisteet} / \text{Maksimipisteet}) \times 100$$

Hyväksymisraja on 80 %. Sekä toteutuneet pisteet että maksimipisteet lasketaan ainoastaan vastatuista kysymyksistä. ”Ei koske” -vastaukset ja tyhjiä sivuja ei lasketa mukaan kumpaankaan.

7. Kriittiset vaatimukset ja poikkeamat

Lomake erottaa kaksi eri käsitettä:

1. **Kriittinen vaatimus:** kysymys, jonka ”Kriittinen vaatimus” -valintaruutu on rastitettu riippumatta siitä, mitä siihen on vastattu.
2. **Kriittinen poikkeama:** kriittiseksi merkitty kysymys, johon on vastattu ”Ei”.

Kriittiset kysymykset lasketaan myös mukaan normaaliin pistemäärään ja tulosprosenttiin, niillä ei ole erillistä pisteytystä.

Ehdoton hylkäyseohto: jos yksikin kriittinen poikkeama havaitaan (kriittinen vaatimus + ”Ei”-vastaus), koko auditointi merkitään Tulos-sivulla tilaan ”HYLÄTTY – kriittinen poikkeama”, riippumatta kokonaistulosprosentista.

Huomaa: nykyisellä säännöllä kriittisen vaatimuksen ”Osittain”-vastaus EI laukaise automaattista hylkäystä, se vaikuttaa ainoastaan pistemäärään (1 piste 2:sta). Jos yrityksen kriittisen vaatimuksen tulee täytyä kokonaan, tämä on hyvä huomioida tulosta tulkittaessa.

8. Tulossivu (sivu 53)

Pisteytys- ja hylkäyslogiikka -sivu laskee automaattisesti koko auditoinnin kokonaistuloksen. Kaikki kentät pysyvät tyhjinä, kunnes vähintään yhteen kysymykseen on vastattu.

Kenttä	Kuvaus
Toteutuneet pisteet	Kaikkien vastattujen kysymysten pisteiden summa
Maksimipisteet	Vastattujen, ei-"Ei koske"-kysymysten maksimipistemäärä (2 p. / kysymys)
Tulosprosentti (%)	Toteutuneet pisteet suhteessa maksimiin
Auditoinnin tila	HYVÄKSYTTY, HYLÄTTY – alle 80 % tai HYLÄTTY – kriittinen poikkeama
Kriittisiä vaatimuksia	Kaikkien "Kriittinen vaatimus" -rastitettujen kysymysten määrä, vastauksesta riippumatta
Vastattuja kriittisiä vaatimuksia	Niiden kriittisten kysymysten määrä, joihin on jo vastattu
Kriittisiä poikkeamia	Kriittisten kysymysten määrä, joihin on vastattu "Ei"
Kriittiset poikkeamat (kysymysnumerot)	Luettelo niiden kysymysten numeroista, jotka aiheuttivat kriittisen poikkeaman

Sivulla on myös "Päivitä laskenta" -painike, jolla laskennan voi pakottaa päivittymään manuaalisesti, jos kentät eivät päivity automaattisesti.

9. Yhteenveto ja hyväksyntä -sivu (sivu 52)

- Auditointikertomus – vapaa tekstikenttä auditoinnin yhteenvedolle ja sanalliselle raportille
- Nimenselvennys / sähköinen allekirjoitus – auditoijan nimeäminen
- Päiväys – hyväksynnän päivämäärä

Kenttä toimii sähköisenä nimikirjoituksena, ei oikeudellisesti sitovana digitaalisena allekirjoituksena. Oikeudellisesti sitovaa allekirjoitusta varten käytettävä Acrobatin varmennepohjaista allekirjoitusta.

10. Kenttätyytit ja värit

Lomakkeen kentät erottuvat värin perusteella:

Väri	Kenttätyyppi	Selitys
Valkoinen	Kirjoitettava kenttä	Vapaasti täytettävä tekstikenttä tai valinta
Vaaleanpunainen	Automaattisesti laskettu kenttä	Lukittu, ei muokattavissa; päivittyy laskennan mukana

11. Tallentaminen

Jokaisen sivun alapalkissa lukee muistutus lomakkeen tallentamisesta. Lomake näyttää myös huomautuksen tallentamisen tärkeydestä tiedostoa avattaessa (vaatii Acrobatin/Readerin). Tallenna lomake säännöllisesti täyttämisen aikana, jotta tietoja ei häviä.

12. Usein kysyttyä

Miksi tulossivun kentät ovat tyhjiä?

Tulokset näkyvät vasta, kun vähintään yhteen kysymykseen on vastattu. Tämä on tarkoituksellista, jotta lomake ei näytä harhaanjohtavaa tulosta ennen auditoinnin alkua.

Miksi laskenta ei päivity?

Varmista, että avaat tiedoston Adobe Acrobat- tai Adobe Acrobat Reader -sovelluksella (ks. luku 2). Voit myös painaa Tulos-sivun "Päivitä laskenta" -painiketta.

Voinko käyttää vähemmän kuin 50 kysymystä?

Kyllä. Jätä käyttämättömät kysymyssivut tyhjiksi, ne eivät vaikuta pisteytykseen tai maksimipisteisiin.

Voiko "Osittain"-vastaus hylätä auditoinnin?

Ei nykyisellä asetuksella. Vain kriittiseksi merkityn kysymyksen "Ei"-vastaus laukaisee automaattisen hylkäyksen.

Miksi "Osittain" nostaa maksimia +2, vaikka pisteitä tulee vain 1?

"Vaikutus maksimiin" ei tarkoita "kuinka paljon TÄMÄ vastaus antoi pisteitä", vaan "kuinka paljon TÄMÄ kysymys lisää maksimipisteiden laskurin nimittäjään, koska siihen ylipäättään vastattiin (eikä valittu 'Ei koske')".

Jokaisen kysymyksen maksimipistemäärä on aina 2, joka on kiinteä kysymyskohtainen kattoarvo, joka kuvaa "mitä tästä kysymyksestä olisi voinut parhaimmillaan saada" (eli jos

vastaus olisi ollut "Kyllä"). Tämä kiinteä 2 pistettä lisätään maksimiin aina kun kysymys on vastattu, riippumatta siitä, mikä vastaus todella annettiin.

Vain "Ei koske" ja vastaamatta jättäminen jättävät kysymyksen kokonaan pois sekä osoittajasta että nimittäjästä. Kaikki muut vastaukset myös huonot vastaukset kuten "Ei" lisäävät maksimiin täydet 2 pistettä, koska maksimi kuvaa sitä, mitä olisi voinut saada, ei sitä, mitä sai.

Esimerkki: jos vastaat kolmeen kysymykseen Kyllä/Osittain/Ei, saat $2+1+0=3$ toteutunutta pistettä $3 \times 2=6$ maksimipisteestä 50 %. Jos "Osittain" ei nostaisi maksimia, laskenta vääristyisi eikä kuvaisi todellista suoritustasoa oikein.